

01
99

KÖNYVTÁR- ÉS INFORMÁCIÓTUDOMÁNY

Általános kérdések

99/001

RILEY, Bryan: You are now entering the Age of the Mind: thoughts on the knowledge society = Austr.Lib.J. 47.vol. 1998. 2.no. 145-156.p.

Belépés az Értelme Korszakába: gondolatok az ismeret-alapú társadalomról

Információs társadalom; Prognózis

A huszadik század végét az *információ korszakának* tekinthetjük, ahol az információk külső szervezésén, átalakításán és terjesztésén van a hangsúly. A szerző szerint a következő század az *értelme korszaka* lesz, ahol az információk külső megfigyelhető jegeit egy merőben más szabályrendszer váltja fel, és ahol az információt egy merőben más értékrendszer alapján kialakított kritériumok alapján fogják használni.

(Autoref.)

99/002

GOODALL, Deborah: Research activities in public libraries – findings from fieldwork: facts and methods = *Libr.Inf.Res.News.* 22.vol. 71.no. 1998. 15-23.p. Bibliogr. 14 tétel.

Kutatói tevékenység a közművelődési könyvtárakban: a terepmunka tanulságai. Tények és módszerek

Felmérés [forma]; Könyvtártudományi kutatás; Közművelődési könyvtár; Társadalmi követelmények

A szerző 20 könyvtárvezetővel folytatott interjú alapján beszámol a brit közkönyvtárakban folyó kutatói tevékenységről. Az eredmények megerősítik a korábbi nézeteket és eredményeket. Különösen az ad okot az aggodalomra, hogy a folyó kutatások és módszerek a szolgáltatásfejlesztés „egyszerűbb” kérdéseire irányulnak, és nem foglalkoznak olyan „nehezebb” kérdésekkel, mint a szolgáltatások társadalmi és gazdasági hatása. Az adatok megbízható és hatékony felhasználása érdekében az interjúkat háromféle módszerrel elemezték: kezdeti elemzés kódolással, dilemma-elemzés és intenzív elemzés az ún. állandó összehasonlító módszerrel (constant comparative analysis). Arra következtet, hogy a közkönyvtári szektor korlátozott kutatói kapacitása veszélyeztetheti stratégiai lehetőségeinek megvalósítását.

(Autoref.)

99/003

BORETTI, Elena: Primi elementi di „webografia” = *Boll.AIB.* 38.vol. 1998. 1.no. 29-40.p. Bibliogr. 46 tétel.

Res. angol nyelven

A „webográfia” első elemei

Dokumentumleírási szabályzat; Informatika; Számítógép-hálózat

Még mindig sokan hiszik, hogy az Internet egy játék, vagy a fejlett technológiájú alkalmazások kísérleti terepe. Az általánosan használt „információs rendszer” kifejezés még mindig többnyire számítógépes rendszert jelent, és még mindig meg kellene találni az egyensúlyt az információtechnológiához és az információszervezéshez kapcsolódó készségek között.

Mégis, a WWW elterjedése a legutóbbi néhány évben az új, elektronikus médium széleskörű elterjedéséhez vezetett, könnyű használatának és alacsony költségének köszönhetően. A könyvtárak is elkezdtek a hozzáférésről mint a dokumentum birtoklásának ellentétééről beszélni. A szakirodalomban megkezdődött a weben talált források idézése és hivatkozása, ámbar a hivatkozás szabványai még nem léteznek. A könyvtárosok most keresik a módokat, hogy a papíralapú dokumentumok kezelésének technikáit hogyan alkalmazhatják a webforrásokra.

Milyen módon tudnánk értékelni egy forrást abból a szempontból, hogy az ahhoz való hozzáférés fontos lehet-e olvasóink számára? A tudósoknak (a szakembereknek) olyan forrásokra van szükségük, amelyek biztosak, hitelesek és ellenőrizhetők. Az

elektronikus dokumentumok hosszabb távú tárolása még megoldatlan probléma, ám mielőtt a konzerválással (megőrzéssel) foglalkoznánk, meg kell tanulnunk kiválasztani a megbízható információkat (ill. forrásokat). Sokan úgy gondolják, hogy a könyvtárosoknak kellene – kötelezpéldányok révén – elvégezni az elektronikus dokumentumok hitelesítését és értékelését. Az Interneten közreadott dokumentumokat előre senki nem fogadja el publikálásra, senki sem „szentesíti”. Eltűnik a kiadó, amely értékelhetné a publikáció minőségét, és úr marad utána, már ami az elektronikus dokumentumra vonatkozó bármiféle garanciát, a dokumentum bizalomra méltó voltát illeti. Így fontossá válik az az intézmény, amely web-oldalain helyt ad egy közleménynek, de még fontosabb maga a szerző, annak hiteles volta, képzettsége és jártassága a témában, amellyel foglalkozik.

További probléma, hogy a web-oldalakat igen ritkán szemlézik. Másik lényeges elem az elektronikus dokumentumokra való hivatkozás, amely a gyakorlatban folyik, anélkül, hogy ennek valamiféle elfogadott szabványa vagy szabályozása lenne, így gyakran alapvető adatok is hiányoznak egy-egy hivatkozásból.

A papíralapú dokumentumokkal szemben a web-oldaloknál nemcsak az első megjelenés, de a legutóbbi aktualizálás dátuma is fontos, sőt, esetenként az idézett web-helyhez való legutóbbi bejelentkezés dátuma is jelentős lehet. Problémát okoz a hivatkozásoknál, hogy azt az információt, amire hivatkozunk, voltaképpen hol is találtuk (az adott web-helyen, vagy valamilyen „link” nyomán esetleg egészen máshol, mint ahová eredetileg belépünk? A több oldalnyi – vagy „képernyőnyi” – elektronikus dokumentumoknak nincs is oldalszámozása). Az értékelő vizsgálódások a nyomtatott dokumentumoknál megszokott vezérfonalak alapján folynak. Ami a tartalmat illeti, gyakran kérik számon a web-forrás eredetiségét, azonban még semmilyen javaslat nem született arra vonatkozó-

lag, hogy ez hogyan és hol lehetne megvalósítani. Formai tekintetben az elemzések vagy meglehetősen felszínesek, vagy csak a technológiai szempontok értékelésével foglalkoznak, s nem az eredeti információ közlésére vonatkozókkal. Az egyik, mindaddig meglepő módon figyelmen kívül hagyott (tudomásul nem vett) szempont a web interaktivitása, az a lehetőség, hogy valaki – a kétirányú kommunikációs csatornán – az információnyújtást szolgáltatássá alakítsa. Ezek olyan kísérletek, amelyekhez nem számítógépes szakértők fejlesztő munkája kell; ez az információtudomány szakembereinek kompetenciája.

(Mohor Jenő)

99/004

KAMINER, Noam – BRAUNSTEIN, Yale M.: *Bibliometric analysis of the impact of Internet use on scholarly productivity* = *J.Am.Soc.Inf.Sci.* 49.vol. 1998. 8.no. 720-730.p.

Az Internet használatának hatása a tudományos produktivásra: bibliometriai elemzés

Bibliometria; Felmérés; Kutatás információellátása; Számítógép-hálózat; Tudományos kutatás

Biológusok internet-használati jellemzőinek és szintjének mérésére változókat fejlesztettek ki, amelyek megerősítik a tudományos produktivás hagyományos bibliográfiai modelljét. A változók kifejlesztésére szolgáló adatokat az UNIX operációs rendszer belső statisztikai moduljai által létrehozott napló-fájlokból nyerték. Az internet-használatnak a produktivásra gyakorolt hatása számszerűsíthető, és kiszámíthatók a kölcsönhatások az internet-használat és a hagyományosabb input-módszerek között.

(Autoref.)

Lásd még 68